کێشەکانی پۆستی پارێزگاری کەرکوک.. عوسمانی حاجی مارف

کۆبونەوەکانی پارتی و یەکێتی لەپێوەند بە پرسی پۆستی پارێزگاری کەرکوک بەردەوامە، تائێستا ڕێکەوتن لەسەر ئەنجامێکی ڕۆشنی یەکلاییکەرەوە نەکراوە، لە دانوسانەکاندا یەکێتی وەها نیشان ئەدات کە لەوبارەیەوە بەڕووی هەموو لایەنەکاندا دەرگای کراوەیە، بەڵام دەیانەوێت لەگەڵ پارتیدا خۆیان بەنزیکتر نیشان بدەن تا لەگەڵ لایەنەکانی تری بەشدار لە ئەنجومەنی پارێزگادا، ئەمەش بە لەبەرچاوگرتنی ئەوەی کە ئەو پۆستەی پارێزگار “شایستەیەکی کوردیە”.

لە کۆبونەوەی چوارشەممەدا ١٤/٢/٢٠٢٤، یەکێتی چارەسەرکردنی خۆی بۆ پرسی پۆستی پارێزگاری کەرکوک ئاشکرا دەکات. ئەوەش ڕادەگەیەنن کە دەبێت ئەم فایلە بەزووترین کات یەکلایی بکرێتەوە، هەروەها دەڵێن کۆبوونەوەکان بەردەوام دەبن بەمەبەستی چارەسەرکردنی کێشەی تەواوی پۆستەکانی پارێزگای کەرکوک.

لە هەڵبژاردنی ئەنجوومەنی پارێزگاکان کە لە ١٨ی کانونی دووەم بەڕێوەچوو، ڕێژەی بەشداری لە کەرکوک گەیشتە ٦٩% ، بەرزترین ڕێژەی بەشداری بوو لەعێراقدا، لەهەمانکاتدا بە سوودوەرگرتن لە هەڵخراندن و ڕێکخستنی نەعرەتەی کوردایەتی، یەکێتی توانی زۆرترین دەنگ بەدەست بهێنێت، بەڵام ناتوانی بەبێ ڕێکەوتن لەگەڵ لایەنی تردا، لایەنی یەکلاییکەرەوە بێت، ئەم ڕێکەوتنەش لە ئەنجومەنی ئێستای پاریزگای کەرکوک سەخت و پێچیدەیە.

ئەوەی جێگای سەرنجە یەکێتی پێداگری لەسەر ئەوە دەکات کە ئەو پۆستەی پارێزگاری کەرکوک شایستەیەکی کوردیە و دەبێت بە یەکێتی نیشتمانی بێت، لەبەرئەوەی زۆرترین کورسیان بەدەستهێناوە، ئەوەش دوپات دەکەنەوە کە بەدەنیاییەوە لەگەڵ هەموو لایەک ڕێکدەکەون! واتە ڕێکەوتن لەگەڵ هەر لایەنێکدا کە قەبوڵی پۆستی پارێزگار بە یەکێتی بکات! ئەمەش بۆ لایەنکانی تر قەبوڵکردنی سەختە، بەتایبەتی بۆ پارتی.

بەگشتی تائێستا بەشێک لە پارێزگاکانی عێراق ڕێکنەکەوتون و بڕیاریان نەداوە لەسەردیاریکردنی پرسی پۆستەکانی پارێزگاکان، بەتایبەتی وەک کێشەیەک ئەم مەسەلەیە بۆ کەرکوک ئاڵۆزترە، چونکە تێکەڵەیەکیان لە ناسیۆنالیزمی عەرەبی و تورکمان و کوردی داوە بەسەریەکدا، کە ڕێکەوتن لەسەر پۆستەکان زەحمەتی زۆر بەدوای خۆیدا

دەهێنێت، بەردەوام دانیشتنەکان دوادەخرێت، ڕێکەوتن و بڕیار لە دۆخێکی وادا کە هەر لایەنێک بە هەر بەڵگەیەک بێت خۆی بە شایستەی ئەو پۆستە دەزانێت، ڕێگە نادات ئەم پرسە یەکلایی بێتەوە، ئەمەش قووڵبوونەوەی ئەو دەردەیە کە هەر لەسەرەتاوە بەدەوری ئەمریکا, حکومەتی عێراقیان لەسەر بنەمای قەومی و دینی و تائفی دابەشکرد.

ئەم ئاڵۆزییە بەجیا لەوەی لە ژێر کاریگەری هەڵبژاردنێکدایە کە عێراقیان لەسەر بنەمای نەتەوەیی و دینی و تائفی دابەشکردووە، لەهەمانکاتدا دەستوەردانی تورکیا و ئێرانیش لە عێراق بەگشتی و لە کەرکوک بەتایبەتی، ئەم پرسەی پارێزگاری کەرکوکی ئاڵۆزتر و داخراوتر داوە بەدەستەوە.

ئەنقەرە بەڕاشکاوی خواستی خۆی لە وەرگرتنی سەرکردایەتی پارێزگاکە بۆ پێکهاتەی تورکمان دەربڕیوە، هاکان فیدان وەزیری دەرەوەی تورکیا پێشتر داوای پەسەندکردنی پرەنسیپی خولانەوە"نۆبە"ی کردبوو لە هەڵبژاردنی پارێزگاردا، بە لەبەرچاوگرتنی ئەوەی کە ئەو پۆستە پێشتر بۆ کورد و عەرەب بووە، واتە بەبێ گوێدانە ئەنجامەکانی هەڵبژاردن، نۆرەی تورکمانەکانە ئەو پۆستە سەرکردایەتییە لە کەرکوک بەدەست بهێنن، پێشتریش سەرۆکی دەزگای هەواڵگری تورکیا، ئیبراهیم کالین، کە لە مانگی یەکی ساڵی ڕابردوودا سەردانی عێراقی کردووە، لەگەڵ نوێنەرانی پێکهاتە عەرەبی و تورکمانەکان کۆبۆتەوە و داوای لێکردبوون هاوپەیمانی یەکتر بن بۆ ئەوەی پێکهاتەی کورد نەتوانێت پۆستی پارێزگار بەدەست بهێنن.

لەهەمانکاتدا تورکیا ئەوەندەی سەرنجی لەسەر تورکمانەکانی ناوچەی کەرکوکە کە کێشەی لەسەرە، گرنگی بە پێکهاتەی تورکمان کە دانیشتوانی هەرێمی کوردستانن نادات، واتە بۆ ئەنقەرە مەسەلەکەی چارەنوس و مافی تورکمانەکان نییە، بەڵکو پەیداکردنی هۆکارێکە بۆ دەخالەت و دەست تێوەردان لە کێشەکانی شاری کەرکوک و پەیداکردنی جێگایەک بۆ جێکەوتنی بەرژەوەندییەکانی.

لەهەمانکاتدا کۆماری ئیسلامی ئێرانیش بەدوای جێگیرکردنی پشکی شیعەوەیە، کە دەتوانێت لە ڕێگەی حکومەتی عێراقەوە کاری لەسەر بکات، بەڵام ئێران لەم بارەیەوە کێشەیەکی وەها دروست ناکات، چونکە باڵادەستی حکومەتی عێراق بەسەر شاری کەرکوکدا بەرژەوەندییەکانی ئێرانی پاراستووە، ئەوەی بۆ ئێران جێگای بایەخە بەرگرتنە بە دەخالەتەکانی تورکیا لە کەرکوکدا.

کەرکوک دوای بەسرە، دووەم دەوڵەمەندترین شاری عێراقە لەڕووی نەوتەوە، کە ئیدارەکەی ناکۆکی لەسەرە لەنێوان بەغدا و هەولێر، لەچوارچێوەی ئەوەی کە دوای لەشکرکێشی ئەمریکا بۆ سەر عێراق بە مادەی ١٤٠ دەستور، بە ناوچە کێشە لەسەرەکان ناسرا، کە لەساڵی

٢٠٠٥ پەسەندکرا.
کەرکوک لەوەو پارێزگاکانی عێراق جیاکراوەتەوە، بەو پێیەی ٦ کێڵگەی نەوتی زەبەلاحی تێدایە کە یەدەگەکانیان بە نزیکەی ١٣ ملیار بەرمیل مەزەندە دەکرێت، ئەم داهاتە سروشتییەی شاری کەرکوک، بەدوای ڕوخانی حکومەتی بەعس و لە پرۆسەی پێکهێنانەوەی حکومەتی عێراقدا، سەرچاوەی کێشەیەکی گەورەی نێوان هێزە میلیشیاکانە بۆ دەست بەسەراگرتن و بە تاڵانبردنی سەروەت و سامانی ئەوشارە، کە هەر لەسەرەتاوە یەکێتی و پارتی ئەو فرسەتەیان قۆستەوە، کە لەلایەک کۆنترۆڵکردنی چاڵە نەوتییەکان و بازرگانی و قاچاخچێتی بە نەوتەوە کردە بنەمای بەهێزکردنی پێگەی سەربازی و سیاسیان لە هەرێمدا، لەلایەکی تریشەوە، دەوریان دی لە وێرانکردنی ئەو شارەو فەرامۆشکردنی ژیان و گوزەرانی دانیشتوانەکەی، لەهەمانکاتدا ڕەواجدان و باوەشێنکردن بە ململانێ و دوبەرەکی نەتەوەییان بە ڕەخست.
بەڵام بەدوای ٢٠١٧ەوە، بە شکستی بانگەوازی سەربەخۆیی کوردستان، کۆنترۆڵی ئەمنی لە پارێزگاکەدا گواسترایەوە بەحەشدی شەعبی و هێزەکانی سوپای عێراق، هێزە چەکدارەکانی پارتی و یەکێتی پاشەکشەیان پێکرا و کەرکوکیان دۆڕاند، کەیسی بریاری ١٤٠یش لەسەر ناوچە کێشە لەسەرەکان پێچرایەوە، یەکەم هەنگاویش بۆ کاریگەری لە بچوکردنەوەی قەوارەی هەرێم دەستی پێکرد.
تائێستا نەتوانرێ دانیشتنی ئەنجومەنی پارێزگا بەڕێوە ببرێت، بەهۆی نەتوانینی ئامادەبونی ڕێژەی نیوە زائید یەک، ئەم نائامادەییەش دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی لایەنەکان نەیانتوانیوە لەسەر هیچ پێشنیارو کلێشەک لەنێوان خۆیاندا ساغ ببنەوەو پێکبێن، گەر وارێکەوت توانییان ئەو دانیشتنە بکەن، ئەو ئەنجومەنە لەگەڵ گێژاوێکدا دەرگیرە، ڕێگا چارەیەکیان لە بەردەمدا نیە ڕێڕەوی جێکەوتنی پۆستەکانی پارێزگا جێگیرکەن.
هەردوو لایەنی سەرەکی هەرێمی کوردستان، پارتی و یەکێتی لەسەر ئەوە ڕێکن کە پۆستی پارێزگاری نوێی کەرکوک کورد بێت، بەلام هیچ بەڵگەیەک لەبەینی خۆیاندا ناسەلمێنن کە ببێنەوە لەسەر ئەوەی پارێزگار سەر بە کام لایان بێت، کۆتایی ئەم کێشمەکێشە وەک زۆربەی کێشەکانی نێوان پارتی و یەکێتی دیار نابێت و لە بۆشایی بازنەیەکی داخراودا دەخولێنەوە.
لەگەڵ هەموو ئەو کێشانەشدا، گەر وا ڕێکەوەت پۆستی پارێزگاری کەرکوک لە هەر ڕێگایەکەوە بۆ یەکێتی دیاری کرا، پارێزگارەکی زۆر لاوازو بێدەسەڵات و کلێشەیی دەبێت، چونکە دەسەڵات لە شاری کەرکوکدا و بەدەستەوەگرتنی چاڵە نەوتییەکان و بازرگانی بە

نەوتەوە، لەژێر کۆنترۆڵی تەواوی حکومەتی بەغدادایە، پارێزگاری کەرکوک پارتی بێت یا یەکێتی، نەک لە بەرزبونەوەی ئاستی هاوسەنگی هێزی هیچ لایەنێکیان ناگۆڕێت، بەڵکو زیاتر ملکەچی پرۆسەی جێکەوتنی ناوەند بونەوەی حکومەتی عێراق دەبنەوە.

ئەوەی شایانی باسە ئەو هەرایەش کە یەکێتی پیادەی کرد لە هەڵبژاردنی پاریزگاکان لە کەرکوکدا، بە وەڵامدانەوەی ئەو قەیرانە ناوخۆییەی پەرشوبڵاوی ڕیزەکانی حزبەکەیان بوو، تا گوژمەک بە ئارایشی ڕیزەکانی بداتەوە، بەڵام لە باری عەمەلیەوە بە گۆڕانەوەی دەوری لە ناو کەرکوکدا هیچ بەرهەمەکی نابێت.